

Handläggare
Camilla Berner
Telefon: 08-50846463**Till**
Kommunstyrelsen

Kontorsyttrande över remiss om Transportstyrelsens rapport om översyn av förarutbildningssystemet för behörighet B

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2024/243

Arbetsmarknadsdirektörens beslut

1. Arbetsmarknadsdirektören beslutar att lämna följande yttrande över remissen.
2. Beslutet anmäls till arbetsmarknadsnämnden enligt delegation, ärendegrupp 1.41.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat Transportstyrelsens rapport om översyn av förarutbildningssystemet för behörighet B till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Med anledning av den korta remisstiden svarar arbetsmarknadsförvaltningen med ett kontorsyttrande. Beslutet om kontorsyttrande anmäls till arbetsmarknadsnämnden enligt delegation, ärendegrupp 1.41.

Transportstyrelsens rapport lyfter att andelen godkända förarprov (kunskapsprov och körprov) har sjunkit under de senaste 15 åren. Blivande förare kommer allt oftare till provtillfället utan att vara tillräckligt förberedda, vilket resulterar i underkända prov och ytterligare provtillfällen, enligt myndigheten. Bristande språkkunskaper är en av orsakerna enligt myndigheten.

Arbetsmarknadsförvaltningen håller med om att otillräckliga kunskaper i svenska ofta är ett hinder för att nå målet om körkort och etablering på arbetsmarknaden. Språkutvecklande insatser bör dock genomföras i eller i nära anslutning till den befintliga förarutbildningen och inte i en separat kurs. En integrerad språkutvecklande insats skulle också minska risken för ökade kostnader för elevens förarutbildning.

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar också förslagen som innebär att vägen till körkort förenklas för våra målgrupper, till exempel en förlängning av kunskapsprovets giltighetstid.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har bett arbetsmarknadsnämnden att yttra sig över Transportstyrelsens översyn av förarutbildningssystemet för behörighet B. På grund av den korta svarstiden svarar arbetsmarknadsförvaltningen med ett kontorsyttrande.

Enligt Transportstyrelsen har andelen godkända förarprov (kunskapsprov och körprov) sjunkit under de senaste 15 åren. Blivande förare kommer allt oftare till provtillfället utan att vara tillräckligt förberedda, vilket resulterar i underkända prov och ytterligare provtillfällen, enligt myndigheten.

Förarutbildning och förarprov

En person som vill få körkort med behörighet B kan få sin förarutbildning inom skolväsendet, på en trafikskola eller genom att övningsköra privat. Förarutbildningen avslutas med ett förarprov. Provet består av två delar: ett kunskapsprov och ett körprov. Förarprovsverksamhet bedrivs av Trafikverket, gymnasieskolan och Försvarsmakten.

Det är möjligt att göra kunskapsprovet på ett annat språk än svenska. Det är i dagsläget översatt till 15 språk. Det går också att få göra provet med tolk. Andelen prov som görs på annat språk än svenska har ökat under åren och år 2022 var andelen 39 procent. Den som har särskilda behov av andra anpassningar, till exempel på grund av läs- eller skrivsvårigheter, kan ansöka om att få göra ett muntligt prov eller ett prov med förlängd provtid.

Det finns ingen reglerad rättighet att få genomföra körprovet på något annat språk än svenska, och det finns inte heller tillgång till tolk.

Ärendet

Transportstyrelsen lämnar i sin översyn förslag på hur förarutbildningssystemet kan utvecklas framöver så att det blir enklare och mer ändamålsenligt. Målsättningen är att fler blivande förare än tidigare kommer bättre förberedda och därmed når ett godkänt resultat på provet på färre försök.

Transportstyrelsen lyfter i sin rapport att antalet godkända förarprov varierar i stor grad mellan olika grupper av blivande förare. Exempel på förutsättningar som kan påverka resultatet är studievana, tillgång till sociala nätverk med möjligheter till privat övningskörning och ekonomiska resurser för att betala både körlektioner och drivmedel för övningskörning. Läs- och skrivsvårigheter, dyslexi, ADHD med mera, kan också vara faktorer som innebär att förarutbildningen blir svårare att genomföra. Det

kan även vara problematiskt för vissa grupper att få tag i handledare, att hitta information om förarutbildningens olika delar samt att förstå vad man behöver kunna för att klara provet.

Grupper som ofta har svårt att klara förarutbildningen är bland andra nyanlända. Äldre förare med utländskt körkort med behörighet B har också oftare större utmaningar än andra grupper. Transportstyrelsen ser i olika undersökningar att språkförmågan i många fall är en avgörande faktor för att klara förarprovet, både när det gäller teori och att förstå trafiklärares och förarprovarens återkoppling på körningen.

Transportstyrelsens förslag

Transportstyrelsen föreslår bland annat följande ändringar i förarutbildningssystemet:

- Trafiklärare och utbildningsledare ska genomgå fortbildning för att ytterligare säkerställa att de har god kompetens.
- Informationsmaterial om privat övningskörning till blivande förare och handledare ska finnas tillgängligt på olika språk.
- Kunskapsprovets giltighetstid förlängs till ett (1) år.

Transportstyrelsen föreslår även att Skolverket får i uppdrag att ta fram en kurs i trafik kunskap inom komvux med fokus på språklig förståelse och termer som behövs för att förstå och kunna ta till sig förarutbildningen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom staben för strategi och samordning i samråd med Vuxenutbildning Stockholm och Jobbtorg Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

I många fall är körkort ett krav för att komma in på arbetsmarknaden och något som är ett mål för många i arbetsmarknadsförvaltningens målgrupper. Den beskrivning som Transportstyrelsen ger av vilka utmaningar som gör det svårt att klara förarprovet för behörighet B stämmer in även på arbetsmarknadsförvaltningens deltagare, elever och aspiranter. Kort studievana, bristande ekonomiska resurser och otillräckliga kunskaper i svenska blir ofta hinder för att nå målet om körkort och etablering på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsförvaltningen menar att fler ur våra målgrupper skulle få ett arbete om vägen till körkort var enklare, mer effektiv och mer sammanhängande. Behovet av personal med körkort är stort på flera områden, även i stadens verksamheter i egen regi.

övningskörning ska finnas översatt till. Deltagare som saknar information är ofta inte tillräckligt förberedda för förarutbildningen och förslaget kan möta ett av flera behov av tillgänglighet.

Tidigare erfarenheter av förberedande körkortskurser

Både vuxenutbildningen och jobbtorg i Stockholms stad har gjort försök med körkortsförberedande kurser. Erfarenheterna visar dock att resultatet inte blev det förväntade. Målet var att eleverna skulle klara kunskapsprovet. Kurserna fokuserade därför på de teoretiska kunskaperna i förarutbildningen. Det visade sig dock att eleverna förväntade sig en större del av körning redan under kursen. De planerade inte att själva fortsätta den praktiska träningen efter insatsen vilket innebar att det gick lång tid innan de var redo att genomgå förarprovet. Den korta giltighetstiden av kunskapsprovet blev en flaskhals för att komma vidare. Mot bakgrund av detta är Transportstyrelsens förslag om att förlänga kunskapsprovets giltighetstid till ett (1) år rimligt.

Förslag om en kurs i trafik kunskap inom komvux

Arbetsmarknadsförvaltningen är väl insatt i hur bristande språkkunskaper blir ett hinder för att kunna utföra en uppgift eller yrke på bästa sätt. Förvaltningen har mångåriga erfarenheter av arbete med frågan med bland annat äldreomsorgen och i vård- och omsorgsutbildningen inom komvux. Vår erfarenhet är att det är svårt att lösa problemet med ytterligare en kurs.

Arbetsmarknadsförvaltningen har till exempel genomfört en preparandkurs inför undersköterskeutbildningen för sökande med otillräckliga förkunskaper i svenska. Kursen gav tyvärr inte den tänka effekten. De sökande var inte intresserade av att förlänga sin studietid ytterligare med en förberedande kurs utan valde bort preparandkursen och sökte sig till andra utbildningar.

Arbetsmarknadsförvaltningen konstaterar mot bakgrund av våra erfarenheter och forskning att lösningen på bristande svenskkunskaper inte är en teoretisk kurs utanför övriga delar av förarutbildningen. Forskning på undervisning och lärande visar att lärande sker i samspel med andra och i den kontext där språket ska användas. Det gäller särskilt de elever som har kort eller ingen tidigare studievana. Vi menar därför att språkutvecklande insatser bör genomföras i eller i nära anslutning till den befintliga förarutbildningen för att få den effekt som Transportstyrelsen efterfrågar.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att sådana insatser ska utformas och genomföras av en språk- och en trafiklärare. Det behövs både språk- och yrkeskompetens för att sätta språket i ett relevant sammanhang och för att kunna bedöma om de tillägnade

kunskaperna räcker för att den blivande föraren ska klara sin utbildning. Innehållet i kursen bör också tas fram i samråd med förarprovsverksamheten hos Trafikverket för att säkerställa att det är relevant.

Transportstyrelsen skriver vidare i sitt förslag att trafiklärare och utbildningsledare ska genomgå fortbildning för att ytterligare säkerställa att de har god kompetens. Arbetsmarknadsförvaltningen menar att det bör ingå kunskap om och förståelse för vuxnas språkutveckling och lärande i den kompetensen.

Kostnader

Arbetsmarknadsförvaltningen delar inte Transportstyrelsens uppfattning om att förslaget inte innebär några ytterligare kostnader för eleven om en kurs ändå ska införas. Myndigheten har rätt i att undervisningen på komvux förutom eventuellt kursmaterial är gratis för eleven. Däremot behöver eleven eventuellt avstå arbetsinkomst för att delta i studierna och istället finansiera dessa med studiemedel som i sin tur kan innebära att ta studielån. Att ta sådana lån är ofta en hög tröskel för många nyanlända och riskerar att hindra deltagande.

Förslaget innebär också kostnader för huvudmannen vilket Transportstyrelsen inte tagit hänsyn till. Huvudmannen ska tillhandahålla lärare med adekvat behörighet och den utrustning som krävs för att kursen ska vara relevant för ändamålet. Exakt hur stora dessa kostnader kommer att bli bör det tas fram ett underlag på under den fortsatta beredningen.

Karina Uddén
Arbetsmarknadsdirektör
Arbetsmarknadsförvaltningen

Bilaga

1. Remiss: Transportstyrelsens rapport *Översyn av förarutbildningssystemet för behörighet B*

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karina Uddén, Arbetsmarknadsdirektör	2025-01-16